

**Saeimas priekšsēdētājas Ināras Mūrnieces uzruna
piemiņas pasākumā par godu Miķeļa Valtera pārapbedīšanai
Latvijā**

2020. gada 23. septembrī Rīgas pilī

Godātais Valsts prezidenta kungs!

Godātie Saeimas deputāti, ministri!

Godātie Miķeļa Valtera piederīgie!

Godātie klātesošie!

Šodien mēs piedzīvojam vēsturisku brīdi.

Dzimtenē simboliski atgriežas viens no mūsu tautas visu laiku spožākajiem politiskajiem domātājiem, neatkarīgas Latvijas valsts izsapņotājs un dibinātājs, valstsvīrs un demokrāts, diplomāts, jurists un rakstnieks Miķelis Valters.

Visbiežāk uzsveram, ka viņš ir pirmais latvietis, kurš krietnu laiku pirms neatkarīgas Latvijas Republikas proklamēšanas tika aicinājis latviešus apzināties sevi par nāciju. Jau 1903. gadā Valters pauda ideju par suverēnu Latviju.

Jā, vairāk nekā 15 gadus pirms neatkarīgas Latvijas valsts dibināšanas Miķelis Valters pirmo reizi latviešu publicistikā prasīja latviešu tautas atraisīšanos no Krievijas.

Protams, viņam bija arī domubiedri, lolojot ideju par Latvijas valsti. Taču Miķelis Valters šajā laikā spēja formulēt konkrētus uzdevumus.

Ādolfs Šilde biogrāfiskajās studijās “Valstsvīri un demokrāti” apraksta piecas galvenās Miķeļa Valtera tā laika prasības: “Viņš prasīja: 1. pašnoteikšanās tiesības latviešu tautai, 2. Latvijas

Satversmes sapulces sasaukšanu un parlamenta radīšanu, kura rokās nododama Latvijas pārvaldība, 3. Krievijas impērijas sadalīšanās gadījumā, politiskas autonomijas vietā – patstāvīgu valsti, 4. Vispilnīgākās demokrātijas īstenošanu Latvijā, 5. Neierobežotas individuālās brīvības un pilsoņu tiesības latviešiem.”

Šajā laikā, lielā mērā pateicoties Miķelim Valteram, Latvijā kā idejiska kustība piedzima politiskais nacionālisms. Ideja, kas latviešus aicina apzināties savu nacionālo identitāti – valodu, kultūru, kopīgo vēsturi un ģeogrāfiskos apstākļus.

Miķelis Valters bija vizionārs. Jau kopš jaunības viņš redzēja Latviju kā neatkarīgu un brīvu valsti.

Miķelis Valters vienmēr ir bijis Latvijas valstiskuma un demokrātijas apoloģēts.

Kad viņš jau bija Demokrātiskā bloka politiķis, Valters kopā ar Kārli Ulmani, Margēru Skujenieku un Sprici Paegli formulēja mērķi Latvijai kļūt par Tautu Savienības dalībnieci.

Kad pēc Otrā pasaules kara uzplauka vienotas Eiropas ideja, Valters, iedvesmojies no slavenās Vinstona Čērčila runas 1946. gadā Cīrihes universitātē [par sava veida Eiropas savienotajām valstīm] ar aizrautību piedalījās Eiropas kustības veicināšanā trimdā dzīvojošo latviešu vidū.

Tas ir bagāts, dziļi piepildīts ceļš, ko savā mūžā nogāja šis izcilais cilvēks!

No jaunstrāvnieka līdz nepagurstošam Latvijas valstiskuma un Baltijas valstu sadarbības rosinātājam. No demokrātijas līdz vienotas Eiropas idejas aizstāvim. No aktīva publicista līdz erudītam tiesību profesionālim, mākslas un kultūras pārzinātājam.

Godātie klātesošie!

Nereti Miķeļa Valtera darbību pirms Latvijas valsts dibināšanas dēvē par revolucionāru. Jo viņš iestājās pret atsevišķu cilvēku apspiešanu, pret tautu apspiešanu. Taču Valters ātri lika saprast, ka viņam nav nekā kopīga ar kreiso sociāldemokrātiju, kuras saknes nāca no Krievijas.

Visu savu politisko mūžu Valters kaismīgi cīnījās pret marksisma idejām, kas apdraudēja nacionālas valsts intereses.

Valters un viņa domubiedri nāca ar rietumu demokrātijas garu. Un nacionālos mērķus viņš aicināja sasniegt demokrātiskā, parlamentārā ceļā.

Valters ir kā mirdzošs dārgakmens Latvijas dārgumu krātuvē. Mums tagad dota lieliska motivācija daudz labāk un dziļāk izprast viņa daudzveidīgās personības šķautnes.

Taču ir viena īpašība, kas pēc laikabiedru un vēsturnieku atzinuma Valterā ir bijusi visraksturīgākā – tā ir konsekvence. Patstāvīgums. Pamatīgums.

Valters no ikviena prasīja valsts patriotismu. Jo arī viņš pats bija Latvijas valsts patriots kopš jaunības gadiem līdz pat sava mūža beigām.

Nekāda un neviena paustā kritika nespēja ietekmēt Valtera darbošanos Latvijas labā. Visas lietas Valters savā mūžā vispirms vērtēja pēc mērauklas – kas nāk par labu nacionālai valstij.

Miķelis Valters bija cilvēks ar augstu iekšējo brīvību, un tādu pat vēlējās redzēt savu tautu – brīvu un pastāvīgu.

Šodien mēs sakām īpaši izjustu paldies Miķelim Valteram par viņa mūžu un par viņa devumu Latvijai.

Šodien mēs sakām – Miķelis Valters beidzot ir atgriezies mājās. Savas tēvzemes dēls ir atgriezies Latvijā. Un tas mūs stiprina.

Lai viegla Tēvzemes smilts!

Dievs, svētī Latviju!